

SZÁM.

k. ü.

Mell.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendők
 — Maros-Vásárhely, —
 Szentgyörgy-utca 9. szám.
 — ev. ref. lelkészi lakás. —

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 TÓTHFALUSI JÓZSEF,
 ev. ref. lelkész.
 TÁRS SZERKESZTŐ
 PÁAL GUSZTÁV
 ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
 Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 „Egyházi” Ertekezlete“

Megjelenik:
 minden vasárnap egy iven.
 ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
 Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Fel Hajduböszörménybe!

A magyarországi protestáns egyháznak egyetlen egy olyan szerve van, a melynek keretében egységesen jelenik meg az ország színe előtt a magyar protestantizmus. Ez a szerv: A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság.

E Társaság feladatai nagyok. A tudományt, a vallást, az erkölcsöt szétterjeszteni a nép között, a nemzet minden rétegében. Irodalmi tevékenység útján termékenyíteni, gazdagítani és virágzásra emelni a magyar protestáns egyházat és nemzeti kulturát: ez e Társaság célja. A sajtó és egyesülés útján Jézus Krisztus isteni evangéliumából újjászülő és nemesítő erőket vinni be a magyar egyházi és valláserkölcsei életbe; ez e Társaság magasztos hivatása. A sokoldalról szorongatott és sok tekintetben háttérbe szorult magyar protestantizmusnak sajnosan meglankadt életét, erőteljes egyházi irodalom által régi jó hírnevére felemelni: ez e Társaság állandó törekvése.

Erre a munkára pedig szükség van. És ha valaha volt most van.

Nem tartozunk azok közé a kik riasztásokban találják kedvtelésüket s gyanúsításokból élnek. De tényként állapítjuk meg azt, hogy a magyarországi protestáns egyház ma sokkal

nagyobb aggodalmakkal nézheti a világ folyását mint bármikor máskor. Elmondhatjuk, hogy mig eddig, csak titkolt utakon volt rajtakapható, ma már a nyílt klerikalizmus az uralkodó, a mely karjaival rettenetesen ölelget, hogy egészen belénk fojtsa az életerőt.

Ez ellen ország-világ előtt tüntetni, többet mondunk, ez ellen komolyan cselekedni, a szunyadókat felébreszteni, a közönyösöket meggyőzni, mindenekfelett pedig az egyetértő szeretet erejével lelket, életet kelteni — ez lesz a hajduböszörményi protestáns gyülekezés hivatása és rendeltetése.

Nemcsak! A hazafiui kegyeletben egybeolvadó lelkek áhítatos ünnepe is lesz ez: a nagy Bocskay emlékének szentelve.

Ott, a nagy fejedelem emlékezetének hódolva, kiről méltán mondja bucsuztatója, hogy „erénye dicsőségét soha sem fogja elborítani bármily mély feledés“, ott jussanak eszünkbe ma is élő nagy kötelességeink: harcz a sötétség ellen; győzedelmes harcz a felvilágosultságért, evangéliumi vallásosságért; egészen az önfeláldozásig menő harcz drága hazánk anyagi és szellemi teljes szabadságáért. Az ultramontan elhatalmasodás alól való felszabadulásért!

Azért hívó szavunk, vajha ne lenne pusztában kiáltó hang. Vajha meghallgatnák anya-

szentegyházunk órállói: a lelkészek, tanárok, gondnokok, s hivek egész serege zarándokolna fel a magyar protestantismus szép ünnepében való részvételre!

* * *

Fel Hajduböszörménybe! Ez legyen a közelebbi napok jelszava.

Az alábbiakban közöljük a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság hajduböszörményi ünnepségeinek programját, amelyet a tiszántuli ev. ref. egyházi értekezlet és az irodalmi társaság a következőkben állapított meg:

Első nap.

Szeptember hó 21. napján este 6 és 1/2 órakor értekezleti közgyűlés a főgimnázium dísztermében a következő pontok szerint:

1. Kiss Áron püspök, értekezleti egyházi elnök a közgyűlést megnyitja.
2. Az értekezleti közgyűlés üdvözlése az alsószabolcsi ref. egyházmegye, a hajduböszörményi ref. egyház és Hajduböszörmény város részéről. Válaszol gróf Degenfeld Schomberg József egyházkerületi főgondnok, értekezleti világi elnök.
3. „A lelkipásztorkodás . . .” című pályamunkat bírálatainak előterjesztése a nagyválasztmány javaslatával kapcsolatban.
4. Az elhunyt nagyválasztmányi tagokről megemlékezés és helyeik betöltése.
5. A tagok létszámáról s a pénztár állásáról jelentés.
6. Indítványok, melyek nyolcz nappal a közgyűlés ideje előtt írásba foglalva az elnökséghez benyújtandók.
7. Záró imádságot mond Széll Kálmán nagy-szalontai lelkipásztor esperes, értekezleti egyházi alelnök

Szoborleleplezés, irodalmi ünnep.

Szeptember hó 30. napján délelőtt fél kilenctől tíz óráig a Kossuth-téri templomban ünnepélyes istentisztelet, együtt tartva a magyar protestáns irodalmi társaság és a tiszántuli ref. egyházi értekezlet által.

Imádkozik Geduly Henrik nyiregyházi ág. h. ev. lelkipásztor.

Alkalmi egyházi beszédet mond Dicsői József debreczeni ref. lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző.

Ezt követőleg azon napon délelőtt féltizenegy órakor Bocskay-szobor leleplezés, Hajdúvármegye Bocskai szobor bizottságának programja szerint.

Délben 1 órakor közeled.

Délután négy órakor a belmissziói egyesület gyűlése a városháza dísztermében.

Október hó első napján délelőtt kilenccz órakor a magyar protestáns irodalmi társaság és a tiszántuli

ref. egyházi értekezlet közösen tartja diszgyűlését a Kálvin-téri templomban.

E diszgyűlést megnyitja Hegedüs Sándor a magyar protestáns irodalmi társaság világi elnöke.

Balogh Ferencz debreczeni ref. theologiai tanár méltatja egyházi szempontból Bocskay Istvánt és szabadságharczját.

Kőrössy Kálmán dr. debreczeni ügyvéd felolvasást tart „Bocskay István és szabadságharczának méltatása alkotmányjogi szempontból” czímen.

Kozma Andor alkalmi ódát mond

A diszgyűlést berekeszti gróf Degenfeld Schomberg József egyházi értekezleti világi elnök.

K r o n i k a.

— Egy pápista pap — kollégáiról — etiam erga sacra. „A római papság nagyon elhanyagolja lelkészi kötelességeit és állását kétes eszközökkel anyagi javak szerzésére használja; meg nem engedett módon összeköttetésbe lép biztosító- és más társaságokkal, kalmárkodik és üzleti spekulációival igen gyakran tönkretjuttatja hiveit. A csalásra való nagy hajlandóság a papság lehangolásának főoka” Dr. Hewitt chicagói teológiai egyetemi tanár tartotta ezt a röviden összefoglalt előadást hallgatóinak. Sok lap természetesen erősen megtámadta, még pedig klerikális és nem klerikális lapok egyaránt. Érdekük kívánta ezt a helyzet megértéséhez ugyanis tudnunk kell, hogy Amerikában nem oly gondtalan a papi élet, mint a vén Európában, hanem erős küzdelemmel van összekötve. — A felszentelés és beczkáplánkodás nem juttatják zsíros plebániához az ifju levitákat, dologhoz kell látniok, ha meg akarnak élni. Erre legjobb és legkényelmesebb módot az ügynökösködés szolgáltatja. Minél kétesebb hirben álló vállalatot fedez és terjeszt hivei közt tekintélyével, annál több a jövedelme. A telepítő és bányavállalatok tele vannak nyereség-hajhászó papokkal, akik közül aztán tekintélyes rész kerül a bíróság elé is csalás, sikkasztás, zsarolás miatt. Nagy az amerikai papokban a sportszenvedély is. A lövésény nyereségének imádása miatt kellett elhagyni 30 év előtt a bostoni lelkésznek állását, és a lóvásárlásnál követett csalások miatt büntették meg Hull papját. Berry metodista püspök maga is panaszkodott: „Egyházunkat egészen átjárja a kalmárkodás szelleme.” A kétnejség, vérbosszu, házassági szédelgés mind, mind kedvencz tárgyai az amerikai papságnak, mint azt a bűntények statisztikája igazolja. Hewitt dr. tehát nem túlzott s ha klerikális és érdekelt pénzemberek lapjai támadták is, megczáfolni még sem tudták. A szédelgésbe merült papság ellen méltányos az amerikai közvélemény fezzudulása

A magyar hívőket jóleső érzés szállhatja meg e sorok olvasásakor s bizonyára hálát is adnak a jó

Istennek, hogy itt mégsem oly kalmárszelleműek a papok. Ez persze nagy csalódás. Csak egy nem régi esetre utalok. Debreczen hírneves pápista püspöke meghalt. A kasszában óriási hányokat állapított meg a püspökség részéről kiküldött bizottság, de azért elismult minden, nehogy az ügy szellőztetésével a hívők lelkiügye kárt szenvedjen.

De ha már pápi üzérkedésről esik szó, beszéljünk legundokabb fajáról, a *misekereskedésről*. A katolikus tankönyvek szerint a mise Krisztus véres keresztáldozatának vérméltó megújítása s épp ezért Istennek végtelenül kedves áldozat. Annyira kedves, hogy az Uristen bizonyos számú misék fejében még a tisztítótüzhöz szenvedő lelkeket is előbb a mennyországba eresztí, mint a mise nélkül maradtakat. A mise tehát a végtelenül bölcs, mindent öröktől fogva elintéző Isten akaratát is képes megváltoztatni. Ezt Prohászka püspök ur ugyan valószínűleg anthropomorphismusnak mondja, de hát egyháza mégis csak ezt tanítja. A hívők pedig sietnek megtakarított garsaikat a paphoz hordani, hogy egy misét mondassanak halottjukért. Itt kezdődik a vásár. A hívő leteszi két koronáját s a pap vállalja a misemondást. Tényleg azonban nem mondja el, hanem átadja egy kollegájának egy korona kíséretében. Ő, minden munka nélkül kapott egy koronát. Ezen az uton száll le az eredetileg két koronás mise 60, 50, 30, 20 filléres miséig. Egy csomó 20 filléres misét aztán egy csapásra elintéznek Rómában a külön e célra felszentelt papok.

A tulajdonképpeni misekereskedés azonban még sívárabb, mert a tényleges piacon folyik le. Katolikus könyveken és ujságokon sokszor olvasható ez a három betű: E. E. S. = Etiam erga sacra, azaz szt. mise ellenében is. Mit jelent ez? Azt, hogy a könyv misével is megszerezhető. Ez a legfényesebb üzlet. Irok egy könyvet, melynek előállításai költsége darabonként három koronába kerül. Bolti árát tíz koronában állapítom meg. De szent mise ellenében is adom. Ha tehát egy paptársam megveszi a könyvet, küldök neki tíz darab egy koronába számított intencziós (bizonyos szándékre elmondandó) misét. A tíz miséért kaptam a hívőktől 20 koronát. Én a könyv eladásnál csak a három korona előállításai díjat veszi-tem el s így tiszta nyereségem tizenhét korona. A nyereség kerek 85 százalék. De ez még galantéria, mert a legtöbb pap az elvállalt két koronás misét ily esetekben 50—60 fillér árban adja át társainak. *Ez a kereskedés azonban már a legjámborabb hívőket is undorral tölti el s erős kételyt ébreszt bennük az egyháznak egyedül üdvözítő volta iránt. Akik Krisztus keresztalálával így kereskednek, azok nem lehetnek keresztyének.*

Felelet néhány kérdésre, melyet róm. katolikus papok szoktak a protestánsokhoz intézni.

— Fordította: Szabadi Béla. —

I.

Első kérdés. — A római katolikusok nem akarván arról tudni, hogy a protestantismus nem egyéb, mint az eredeti tiszta keresztyén vallás, nem szünek meg a protestánsoktól azt kérdezni: *Hol volt a ti vallástok Luther, Zwingli és Kálvin előtt?*

Ez, kedves olvasóm, ugyanaz a kérdés, melyet a bálványimádók intéztek a zsidókhöz: *Hol volt a ti vallástok Ábrahám előtt?*

A zsidók így feleltek: Az igaz Istennek tisztelete megrontatván sok évszázadokon át, helyette a bálványok tisztelete hatalmasodott el a világ nagy részén. Isten elküldte Ábrahámot, hogy reformálja a vallást és ez visszahelyezte az Isten tiszteletét eredeti állapotába; és ezért, mondának a zsidók, Ábrahámnak s családjának szükségképpen külön kellett válnia a bálványimádóktól. És így, jóllehet az általa végrehajtott reformáczióknak szükségképpen ujnak kellett lenni, mindazonáltal az ő vallása volt tulajdonképpen a régi vallás, épp oly régi, mint a Noéjé, Énoké és Ádámé.

Nos, hát azt felelem mindenkinek, a ki ezt a kérdést veti fel: *Hol volt a ti vallástok Luther, Zwingli és Kálvin előtt?* — A mi vallásunk Luther és a többi reformátorok előtt található volt néhány helyen, a hol a keresztyén vallás tisztább volt és más helyeken romlottabb. Néhány évszázadon át különösen mintegy, bele volt fojtva a tévedések és visszaélések éjszakájába, melyek a Reformáczió által szerencsére kiküszöböltettek.

A mi vallásunk Luther előtt a Bibliában, az Újtestamentomban volt, abban a könyvben, melyet Róma atyáink elől elrejtett, hogy azt az ő kedve szerint való vallással helyettesítse. Luther megalálta a Bibliát, és eltelve azzal a bátorsággal, mely az égből való, megmutatta az embereknek ezt a Bibliát, mondván: „Atyámfiak, férfiak, imhol a vallása Mózesnek, Ábrahámnak, Dávidnak, a prófétáknak; imhol a vallása az apostoloknak, vallása a Jézus Krisztusnak.“

Ugy hogy, jóllehet a Reformáczió Luther korában vette kezdetét, mégis a mi vallásunk épp oly régi, mint maga a keresztyénség: ha csak elvinnék mindazt, a mit a római egyház hozzá tödött a keresztyén hithez és az általa a gyakorlatba bevitt újításokat, a maradék a mi vallásunk lenne. Nos, senki se merné elvitatni, hogy semmi sincs abban, a mi nem a tiszta és a régi keresztyénség.

Második kérdés. — Luther, Zwingli, Kálvin stb. sokkal csekélyebb eszközök valának, semhogy Isten arra méltatta volna őket, hogy rájuk bizzon egy reformácziót.

Erre azt felelem, hogy ezeket a férfiakat tekintve magukban, mint a kik hozzánk hasonlóan földből és sárból formáltattak, megengedem, hogy gyenge esz-
közök; de ha tekintjük őket Annak kezében, a ki
őket felhasználta, nem találok bennök semmi kicsi-
séget, nyomoruságosat, megvetendőt. Bogarak is ké-
pesek voltak arra (II. Móz. VIII. 17.), hogy Faraó
keveltségét megtörjék és arra a vallomásra bírják,
hogy *itt Isten keze munkál*, a kinek tetszett a legki-
sebb eszközöket felhasználni, hogy kezének minden-
ható erejét megmutassa; és a mi Urunk Jézus Krisz-
tus, hogy megalázza és alávesse a Zsinagógát, hogy
földre sujtsa és elveszítse a pogányságnak tévedését
és babonáját, hogy az egész földön meghajoljon min-
den térd és a keresztnek szent szolgálatába álljon,
nem használta fel az előkelő világfiakat, hanem a
szegény halászokat, a félnkeket, a tanulatlanokat és
műveletleneket, a kik mindazonáltal királyságokat és
császárságokat fogtak az ő hálókban; és így csele-
kedett ezekben az utóbbi időkben is, mikor az ő
Evangeliumát vissza akarta helyezni az azt megillető
helyre.

Ismerjétek meg tehát, római katolikus papok,
ismerjétek meg a királyi prófétával, hogy „az Úrtól
lett ez“ (118. Zsolt. 23.); a mit halhatatlan reformá-
toraink maguk is fennen hirdettek, mindenkor azt
mondván az apostolokkal: Nem mi cselekedtük ezet-
ket, hanem a Jézus Krisztus nevében és akaratából.
(Csel. III.)

Hagyjatok fel azért Luther, Zwingli, Melanchton,
Kálvin s a többiek ócsárlásával és ismerjétek meg,
hogy nem egyebek azok a reformátorok, mint ama
„száraz tetemek“, melyeket Ezékiel (XXXVIII. fejezet)
látott. Istennek Lelke megeleveníté őket csodálatos
módon, megtisztítá őket az ő egyszülött Fiának vé-
rben, és az ilyenekkel földte be a földnek színét.

Harmadik kérdés. — A római katolikus papok
azt mondják, hogy a mi reformátorainknak csodákkal
kellott volna bizonyítaniok az ő küldetésüket, hogy
meggyőzzenek bennünket, mikép Isten rendeléséből
cselekedtek.

Erre azt felelem: Ha a mi reformátoraink új
tanításokat hirdettek volna, úgy bizonyára érzékelhető
és rendkívüli jelét kellett volna, hogy adják küldeté-
süknek; de minthogy csak az Evangeliumot tanították
és hirdették, az ő teljes tisztaságában, mire valók
lettek volna a csodák? Az Evangelium tanítása nem
volt e kétségbevonhatatlan csodákkal támogatva az ő
isteni eredetének bizonyosságára? És nem hirdeti-e Pál
apostol, hogy azok a rendkívüli adományok, melyeket
Isten oly bőségesen osztogat a keresztyén ismeretben,
egy napon mind elmúlnak? (I. Kor. XIII. 8 9.) És
vajjon nem jelenti-e a mi Urunk Jézus Krisztus, hogy
a kik azzal dicsekesznek, hogy csodát tesznek, ha-
zugságnak tanítói, hamis próféták? (Máté XXIV)

Továbbá, ha Mózes *csodálatosképpen* megmen-
tetett a vízből Faraó leánya által; ha Illyés próféta,
hogy az üldözéstől megmeneküljön, *csodálatosképpen*
megőriztetett egy barlangban (I. Kir. VII.); ha Dánielt
csodálatosképpen megkímélték az oroslánok; ha az
ő társai *csodálatosképpen* megőriztettek az égő ke-
menczében; vajjon nem egyik legmegkapóbb *csodája-e*
Isten mindenhatóságának, hogy a mi jeles reformáto-
raink megőriztettek az ő felbőszült ellenségeiknek
haragja és üldözése közepette?

A római katolikus papok tegyék kezöket szi-
vökre és ha igazságot akarnak szolgáltatni a mi
ügyünknek, meg fogják vallani, hogy ha nem lett
volna az Isten ügye, ha a mi hitünk nem lenne meny-
ből való, már rég elmúlt volna, annál bizonyosabban,
mert a végletekig üldöztetett az engesztelhetetlen,
embertelen, kegyetlen és féktelen ellenség által és
mégsem hívta soha segítségül a kard védelmét. Vaj-
jon nem a legnagyobb csoda-e, hogy a legsúlyosabb
körülmények között, a számkivetésben, miként a lán-
gok közepette, az Úr mindenkor velünk volt és ve-
lünk marad a világ végeztéig, Igéjében tett ígérete
szerint? (Ézsaiás LIX)

Anya és gyermeke.

— Lesage. —

*Jöjj gyermekem, jöjj édes kicsikém,
Kit a bú s kin még meg nem bánthatott;
Pihentesd meg szép földet térdemen,
Mely téged oly sokáig ringatott.
Pihenj, miként dalomra olykoron,
Álmodat ne zavarja féltlem:
— Anyád van itt, anyád vigyáz reád,
Pihenj békén ölemben gyermekem.*

*Alszol is már . . . mi búvölő gyönyör,
Zavarta meg ártatlan szendered?
Múló mosoly játszék szép ajkidon,
Szived talán reám emlékezett . . .
Halványodol . . . szemed ijedve néz,
Mi költe föl? talán a félelem?
Hisz itt anyád, a ki te reád vigyáz,
Pihenj békén ölemben gyermekem.*

*Legszebb napod se lesz felhőtelen;
Érzesz gyönyört s utána bánatot.
Fölötted még nem zúgott el vihar,
S ha majd zúg, öntsd szívembe bánatod.
De reméljünk, boldog lehet jövőd,
Legyen távol még minden félelem:
Anyád van itt, anyád vigyáz reád,
Pihenj békén ölemben gyermekem.*

Dr. Boros Gábor.

Kisgazdáink gyakorlati oktatása.

Mult számunkban ismertettük azt a nagyszerű igyekezetet, melylyel a székely kormánybiztosság marosvásárhelyi kirendeltsége a székely kisgazda közösséget okszerű gazdálkodásra törekszik rábírni. Említők, hogy ennek leghelyesebb módjául a minta-

gazdaságok és földmives iskolák látogatását kezdeményezték.

A július 28—29 napjain Algyógyon a gróf Kún Kocsárd székely földmives iskola meglátogatása alkalmából felvett képek közül most még kettőt közlünk. Egyik: A kisgazdák bevouulása a vasuti állomásnál, a másik: Cséplés az algyógyi minta-gazdaságban.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kegyesség útja.

Csak egy.

Egy hajós kapitány messze uton vezette már hajóját, midőn egyszerre eltört a kormány csavarja; hogy megigazítsák azt a hajón, ki kellett venni a kormány rudját, de mivel az ezt fedő ládát feledékenységből nyitva hagyták és idejében el nem zárták: a nyíláson néhány pillanat alatt a víz annyira betódult, hogy a hajó süllyedni kezdett; a mentő csónakokat, dereglyéket mind leeresztették és egy megtelt dereglyébe ment le maga a kapitány is a már elsüllyedő hajóról. Sötét volt az éjszaka és a zivatar tombolt. Kevés kilátás volt a menekvésre. Rövid küzdelem után a zivataros tengeren, a láthatáron feltűnt egy nagy hajó, fényes lámpáival, de nem volt kéznél semmi készülék, melylyel jelezhetnék volna veszélyben létüket. Mit tegyenek most? Átkutatták a dereglyéket és mentő csónakokat és találtak egy elhasznált lámpát, melyben egy hüvelyknyi bél és egy kevés olaj volt.

Nincs gyufa? — szólt a kapitány. Keressétek össze zsebeiteket! Nincs! . . . Hasztalan minden . . . senki sem talált! A kapitány ismét kiadja a parancsot, hogy keressék ki a zsebük belését és végre egy mellény belső csücskéből előkerült egy kénes gyufaszál. A boldog ember, ki ezt megtalálta, vigyázva adta kézzől-kézre, végre a matrózokhoz jutott és ezek a kapitány kezébe adták. A matrózok a kapitány köré álltak, felöltöiket szétterjesztették, hogy a szelet távol tartsák; mindenkinek szeme a kapitányon függött. A kapitány érezte a roppant felelőséget; maga mondá, hogy sokszor volt nehéz helyzetben, de oly izgalomban soha nem volt, mint mikor az egyetlen gyufaszálat megkellett gyújtani — de erőt vett magán, végig huzta daróc felöltőjének érdes belsején, tüzet fogott, a lámpa kigyult és vele jelt adott a hajónak. Ott észre vették a veszélyt, irányt változtatott a hajó; a szerencsétlenek felé tartott és közelökbe jöve felszedte őket.

Mi adott azonban ezen egy gyufaszálnak oly értéket? Csak ez az egy szál volt a mentő dereglyén . . . Ez az atyámfia, ami életednek oly nagy értéket kölcsönöz. Itt csak egy élted van; ettől függ a te örök életed, ha ezt meg nem becsülöd, ha te ezzel könnyelműen bánasz, elfecséreled idő-nap előtt erődöt, elhanyagolod lelked üdvét, tudod mi vár rád? pusztulás elveszés, örök kárhozat; nincs második életed, melylyel jóvá tehetnéd az elsőt!

(D. Volksfreund.)

Istén ígéje.

A mi kenyérünk.

Ján. VI. 48. *Én vagyok az életnek ama kenyere.*

Elizeus próféta husz kenyérrel 100 embert tartott jól — II. kir. IV. 42. Ezt mutatja a Megváltó még hatalmasabb arányokban; midőn hét kenyérrel négyezer embert elégitett ki. És a koronája a „kenyérnek” ama mennyei nyilatkozat, mely itt olvasható — „Én vagyok az életnek ama kenyere.” Amaz elsöben a testi kenyér egy ötödresze elég egy embernek éhsége csillapítására, — amott már a Megváltó a lélek kenyérének egy parányi részével is megelégtíti a sokaság éhezö emberét — és a nyílt szóval kimondott

igazságban a Mester maga adja magát minékünk kenyér gyanánt.

Kenyérre vágyunk mindannyian — Ez a világ mozgató kérdéseinek legelseje. — Ez hozta létre amaz arányaiban már minálunk is hatalmas társadalmi szervezetet, mely a kenyérért verejtékező munkásokat egyesíti egy táborba életcéljuk elérése végett. — Ez alapelve annak a mindinkább megvalósulás felé törekvö igyekezetnek, mely mindenkinek legolcsóbbá teszi a kenyeret. És ebben az új igazságban merül ki az a szellemi irányzat is, mely hivatva érzi magát a jövő vallásának nevezni, — hiszen ujsága a kenyérkérdés öságának előtérbe állításával viszi az embereket a test kenyérének céljai felé.

Távol van tőlünk, hogy e szellemi irányzat bizonyos jogosultságát kétségbe vonnók, — e helyen csak arra a hatalmas nyilatkozatra akarjuk irányítani az olvasók figyelmét, mely a test kenyéréért küzdö modern ember, — és a lélek táplálékáért fáradó igaz keresztyén között a hasonlatosságot és az ellenkezést is szembeszökö módon tárja elibénk.

Mind a két irányzatnak egy a fundamentuma: az élet. Az első ama kenyeret csak a földiekben keresi, — kizárólagosan tehát csak a föld szolgálatában áll. Elvezérelhet elveivel a kere-ztekkal fedett gabonaföldektől a mocskos gyárkéményekig, — jogait érvényesítheti, mint az ember jogait, a falu csendes magányától el a nagyvárosok tüntető felvonulásáig . . . Igazát beszéltheti a népgyűlésektől a törvényhatóságig; de azért soha sem ad az emberi lélek magasra törö szenvedelmeinek táplálékot — mely az ég felé irányozza szárnyalását, — hanem megmarad a kétszer kettö tudománya gyakorlati kerékkötőjének.

És a mi életünk? — Ennek is fundamentuma ama kenyér, amit mi már régen megtanultunk ismerni — keserves és édes voltáról egyaránt . . . Megtanultuk, hogy az egyiptomi gazdag aratásokért, nem volt drága a fiugyermekek feláldozása sem. Láttuk, hogy 40 éven keresztül nem volt elviselhetetlen a Mannáért való mindennapi fáradság sem, az édes hazai földért, s az ott termö kenyérért 40 év hadakozása is könnyü szívvel telt el, csakhogy meg legyen ama kenyér, melyből lön az „életnek ama kenyere.”

És ama kenyér a mi táplálékunk, de táplálja azokat is, akik — merö hatalmi vágyból — ellenségei lettek a „mennyei kenyérnek” is — Mintha végcéljában a könnyebben élő legszegényebb munkás is — nem szivesebben „éhezné” az „életnek ama kenyérét, — és szomjuhozná amaz élő vizet” — mely megelégtíti a lelket, egészen az üdvösség gyönyörűségéért.

Sámuel könyvében olvasom, hogy Dávid király éhségében megette a szent asztal kenyérét . . . Ama testi kenyérért való küzdelem — még a szent asztal kenyéréből is kielégítést találhat . . . ha zászlóját minden új igazsága mellett szépen meghajtja az előtt, aki régi igazságként hirdette: „én vagyok az életnek ama kenyere.”

Mert az „egymásnak terhét hordozzátok” — elvével, könnyebb lesz az összetartás a testiekben is, — a „boldogok, kiknek szívök tiszta,” elveiknek ne mességét az arany értékével ruhazza fel és a Jákob kutjánál való beszélgetés „élő vize” megoltja az ö égö szomjuságukat is, — hogy az öreg Jákob örvendezésével — táplálják lelküket ama mennyei kenyérrel.

Fáradnak még a test kenyéréért . . . sok ajkok sikolt a jog . . . a méltányosság . . . többen várnak

elveik után új országot, a kenyér országát . . . a nélkül, hogy elimádkoznák: „A mi mindennapi kenyérünket add meg minékünk ma.”

Harczolnak — még többen — a test kenyere mellett a lélekéért is . . . Az Ige sokat vezérel el ma is, — az élet kenyéréhez. — És bár zajongva támadnak ellene . . . csak a mi tanításunk igazsága kezd élesen kidomborodni: „Zörgölődnek vala azért a zsidók azon, mivelhogy ezt mondotta volt: „Én vagyok ama kenyér . . .” (Ján. VI. 41) A Tiberiáson túlról ma is hallszik a zajongás; — halljátok meg és ismerjétek!

Osváth Lajos.

Az evangélium ügye az oroszok között.

Az egész világ szeme a szerencsétlen Oroszország felé van irányítva. Ugy látszik, mintha e hatalmas birodalom feltartóztatlanul rohanna vége felé. Előbb a kis Japántól szenvedett vereségei, később és mindezideig a belháború gyötrelmei, súlyos veszedelemmel fenyegetik és majdnem kockázatosá teszik jövő sorsát. Kétségtelen, hogy e szomorú színjáték, amely az ember szeme elé tárul minden népben, mindenfelé részvétet és aggodalmat keltő. Részvétet azon szerencsétlenek iránt, akik a felkavart indulatok és szenvedélyek ártatlan áldozatai, és aggodalmat keltő a tekintetben, nehogy az orosz belmozgalmak, Európa többi népeinek ébresztői legyenek s a hamu alatt hunyó parázs felszínre kerülve, váratlan lángba boruljon az egész világ.

Ily körülmények között kétfős értékű ránk nézve a kérdés, hogy miként áll az evangélium ügye az Oroszok között? Minő erők szunnyadnak, élnek, kínálkoznak és fognak segédkezet nyújtani e nagy birodalom igazi megújítására?

Előre kell bocsátanom, hogy II. Miklósnak, a minden oroszok mostani és sok csapást ért uralkodójának, előző évi április 29-én kibocsátott ukáza, az egész birodalom részére, minden hitfelekezet javára, szabad vallás- és lelkiismereti szabadságot biztosított, ami által Oroszország az evangélium termőföldjévé jelöltetett ki. Milyen nagyszerű kilátás! Protestáns embert egyáltalán nem hagyhat érintetlenül. De mielőtt a felkelő reményekre várakat építenék s a jövő idők győzedelmes evangéliumi eredményeiről rajzolódnak meg a képet, önkéntelenül merül fel a vágy arra, miszerint: tájékozzuk magunkat az iránt, hogy vannak-e birodalom lakói között az evangéliumhoz ragaszkodó lelkek, protestáns jellegű egyházak, egyházi szervezetek, vagy társaságok? Ha vannak, milyen belső, külső, hitvallási és egyháztársadalmi szervezetük? Minő befolyásuk van az orosz népre s általában, hogy

az orosz ember, milyen hajlandósággal viseltetik az evangélium világossága iránt?

Ezekre a kérdésekre igyekszem a következőkben lehető általános tájékoztatást nyújtani, nem szólván e roppant birodalomnak nem orosz lakosságáról, a mohamedánokról, kelet, nyugat és dél más nép-fajáról, vagy uralma alatt élő más nemzetekről: Lengyelekről, Baltokról, Finnokról stb., hanem tisztán csak az Oroszokról, akik a tulajdonképeni Oroszországot lakják; e nagy nemzetről, amely nyelv, ruházat, erkölcs tekintetében egy a Keleti-tengertől az Ural hegységig, a Fehér-tengertől a Fekete-tengerig.

Elsősorban azzal kell tisztába jöjjünk, hogy az orosz államhatalom milyen álláspontot foglal el az ő evangélikus, tehát protestáns irányu alattvalóival szemben? Az 1702. augusztus 30-án kötött nystádi békeszerződés, amelynek ereje által az akkori kelet-tengeri tartományok egy része Jngermanland, Livonia és Eutonia e birodalomhoz csatoltattak, e tartományok lakói részére a következő biztosítékot nyújtotta: „Semmi lelkiismereti és vallási kényszer nem engedhető meg; sőt inkább az evangélikus hitvallás, ennek egyházi és iskolai ügyei, valamiképpen az ezekhez tartozó kérdések azon szabadságokban erősíttetnek és hagyattatnak meg, amelyben a svéd uralom alatt voltak, anélkül, hogy az uralkodó görög hitvallásért valamelyes hátrányt szenvedne.”¹⁾ Nagy Péter pedig e türelmi alaptörvény hatályát birodalma más részei számára is próklamáltatta. Már 1702-ben kinyilatkoztatta, hogy: „Legmagasabb célunk és legerősebb elhatározásunk, hogy a lelkiismereteken ne uralkodjunk; szívesen látjuk és engedjük, hogy minden keresztyén, a maga lelki üdvét saját legjobb elhatározása szerint keresse és találja meg.”²⁾ Az ő. 18. században uralkodó felvilágosult elődei közül kiváltképpen II. Katalin, a 19. században pedig I. Sándor császár, ugyanezen elveket tartották szemük előtt. Ők a rengeteg birodalom minden részeibe beköltözködő evangélikus, sőt legnagyobb részben határozottan ágostai hitvallást követő német protestánsokat örömmel üdvözölték, szívesen fogadták és még több kedvezményben részesítették, mint aminőt odahaza élveztek. Az oroszországi evangelizáció első zászlóvivői tehát a leghatározottabban német protestánsok. Ott is látjuk őket az orosz hivatali és állami életben mindenütt mint magasrangú katonákat, tisztviselőket, nagykereskedőket, nagyiparosokat, stb. Csak egyet nem érhetett még el a német befolyás, ami után pedig

¹⁾ Dalton, Verfassungsgesichte 134. o.

²⁾ Dalton, Urkundenbuch. Manifest zur Einladung von Ausländern. 1702.

a leginkább vágyott, hogy a tulajdonképeni oroszok között proselytákat szerezzen. Katalin csárna 1763. július 22-én kelt manifesztuma szigorú rendeletet adott ki, amely az összes birodalmi felekezetekre vonatkozott, miszerint: „Figyelmeztetünk mindenkit, hogy birodalmunkban a keresztyén hitet követők közül hitvallását és egyházát senki el nem hagyhatja és nem változtathatja.”³⁾ Később, és pedig. I. Miklós óta ez a rendelet erősen a görög állam-egyház javára módosult. Az állami törvénykönyv 11. kötete 10-ik általános szakasza ezt a felekezetet az „Uralkodó, Igazhitű Egyház” néven említi, minden hatalmat ennek tulajdonít és az orthodox egyházból való kitérés tiltó hatályát fenntartva, kimondja azt, hogy: „Ha pedig valaki lelkiismeretének engedve, az igaz tiszta egyház tagja óhajt lenni, ebben őt senki meg nem akadályozhatja.”⁴⁾

(Folyt. köv.)

Tóthfalusi József.

Terjesszük buzgón a „Vasárnap”-ot!

H i r e k.

— **Bibliai olvasó kalauz** Elfelejtett áldások. Az élet. V. Móz. 30, 1–20. Az egészség. Zsolt. 18, 31–50. Jó barátok. Péld. 27, 6–19. Haza. I. Kir. 11, 14–22. Táplálék. II. Kir. 6, 24–33. Szemünk világa. Ján. 9, 1–31. Isten sok áldásáról megfélekedünk. Zsolt. 104, 1–29. — Az élet. Isten adja. I. Móz. 2, 1–9. Használj jól. II. Tim. 4, 1–8. Használj jó reménységgel. I. Pét. 1, 13–35. Használj bölcsen. Péld. 3, 13–26. Használj bátran. II. Krón. 32, 1–8. Az élet örökké tart. Róm. 6. 1–11. Hogyan használjuk életünket? Máté 10, 24–39.

— **Püspökünk** — otthon Főtiszt. és mélt. dr. Bartók György ur, egyházkerülteünk püspöke, Csik-Tusnád fürdőről jó egészségben hazaérkezett.

— **Képviselő választás.** Dr. Kecskeméthy István kolozsvári ny. theol. tanár atyánkfíát a Kis Tükör egyháztársadalmi lap szerkesztőjét a kolozsvári I. ker. képviselőválasztók többsége országgyűlési képviselővé választotta. Örömmel üdvözljük e kitüntető és országos jelentőségű elhivatásban, mert meg vagyunk győződve arról, hogy a politikai küzdelmek közepette is erőteljes kálvinista egyéniség marad, a ki az előőrskön mindig buzgó és eltántoríthatlan őrálló leendő.

— **A Magy. Prot. Irod. Társaság** idei közgyűlése amint azt lapunk vezető helyén már említettük, a Társaság idei közgyűlését szeptember hó 29. és következő napjain tartja meg Hajduböszörményben, ez ős hajdúvárosban. E gyűlés — mondhatni — az összes eddigi irodalmi társasági ülések között a leglátogatottabbnak ígérkezik s értesülésünk szerint részt

³⁾ Dalton, Urkundenbuch 145. o.

⁴⁾ Dalton, Urkundenbuch 50. o.

vesznek azon a magyar protestáns anyaszenfegyház kitünőségei: Kiss Áron, Kún Bertalan, dr. Bartók György, Antal Gábor, Zelenka Pál püspökök, báró Bánffy Dezső, gr. Degenfeld József, Hegedüs Sándor, Zsilinszky Mihály, báró Prónay Dezső, gróf Tisza István, báró Kemény Kálmán, Zeyk Dániel, Simó Lajos egyházkerületi főgondnokok, illetőleg felügyelők. Az ünnepek programját azzal közöljük, hogy kívánatosnak tartjuk azt, miszerint erdélyi egyházkerületünk minél nagyobb számban legyen képviselve a hajduböszörményi gyűlésen. Mi magunk szívesen vállalkozunk, hogy a résztvevőknek részletes utitervet, teljes tárgysorozatot és kedvezményes vasuti jegyet eszközünk ki.

— **Halálozás.** Az igaz emberszeretet és nemes kötelességérzet kiváló képviselője halt meg f. hó 22-én Nagyenyeden, dr. Magyar Károly orvostudorban. Az elhunyt egyénisége, egész életfolyása, önfeláldozó munkássága tiszteltté, becsültté tették nemcsak abban a szűkebb társadalomban, a melyben élt, hanem szélesebb körben is, mert a hol csak megjelent s a kikkel csak érintkezett, mindig kedvesen emlékeznek vissza rá. Lapunk, felelős szerkesztőnk révén szintén ott a gyászban résztvevők sorában az őszinte kegyelet adójával.

Hirek az országból.

— **A király Budapesten.** A király szeptemberben hosszabb időre Budapestre jön. A főudvarmesteri hivatal már megkapta a legfőbb utasítást, hogy a magyar miniszterelnökkel egyetértve állapítsák meg a király ottlétének programját. A király 4–6 hetet szándékszik Gödöllőn és Budapesten tölteni. A program igen változatos lesz és sok tekintetben elütő a régiektől. A budavári fényes királyi palotában több nagy ünnepség lesz.

— **Apponyi a vándor-tárlaton.** Egerben nagy ünnepekre készülnek. A jövő hó 20-án fog ott megnyílni a vándor tárlat. A tárlat megtekintésére gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter Egerbe fog utazni. A miniszter fogadtatására már is nagyban készülnek Egerben. Apponyi ünnepeltetésében nemcsak a város, hanem az egész vármegye részt fog venni.

— **Telekkönyvek rendezése.** A székelyföldi telekkönyveink rendezése ügyében az előkészületek teljes erővel megindultak. Legközelebb 50 új bírót, megfelelő számú telekkönyvvezetőt és irnokot fognak kinevezni. A telekkönyvek helyesbitésének elrendeléséhez — törvény szerint — szükséges, hogy az az illető községek maguk kérjék a bíróság útján az igazságügyi minisztertől. Aki ismeri a Székelyföld telekkönyveinek rendezetlen voltát s azt a bűnös nemtörődömséget, melyet nálunk e téren tanusítanak, bizonyára örömmel üdvözlö az igazságügyi kormány törekvését. Már most a községeken van a sor, hogy kérelmüket minél előbb beterjesszék és saját érdekében a telekkönyvük helyesbitését elősegítsék. Minden pillanat elmulasztása tetemes károsodással jár s éppen ezért nem tudjuk eléggé ajánlani a sürgős folyamodást. Felhívjuk az összes községek veze-

tőit tehát, hogy a szükséges felvilágosításokat adják meg és mindent kövessenék el a nagy horderejű telekkönyvi rendezés iránt való bejelentés érdekében.

— **Krieghammer meghalt.** Krieghammer Ede volt osztrák hadügyminiszter az udvari vadászatokon múlt héten kapott sebeibe e hélen szerdán délelőtt 10 órakor meghalt. Öfelsége részvétlátogatást tett az elhunyt Krieghammer báró özvegyénél és leányánál.

— **Just Gyula szabadságon.** Justh Gyula a képviselőház elnöke tegnap tornyai birtokára utazott, hol szeptember első feléig fog tartózkodni. A képviselőház ügyeit azonban ez idő alatt is maga fogja végezni. Szeptember 7-én ismét a fővárosba megyen s a képviselőház küldöttségét fogja vezetni Kolozsvárra, az új nemzeti színház megnyitására.

— **Thököly hamvainak elhelyezése.** Thököly hamvainak elhelyezése ügyében egy nagyobb műértőkből álló társaság megszemlélte a késmárki ág. ev. templomot. Megállapították, hogy a hamvakat a templom hajójában fogják eltemetni.

— **A delegáció ülése.** Wekerle Sándor miniszterelnök legközelebbi bécsi utja alkalmával bocsátja ki tárgyalásokba az osztrák kormányval a delegáció összehívását illetőleg, mely minden valószínűség szerint október vége táján kezdi meg üléseit.

A gubodi pap.

— Kép a régi diákéletből. —

Írta: G. Diószeghy Mór.

A história Nagyenyeden kezdődött az öreg kollektívumban, végződni pedig a gubodi parochián fogott benn Erdélyben, valahol az Isten háta megett, ahol sokszor a madár sem jár.

A história elején nagyenyedi öreg theologus diák voltam. Éltünk ott akkor ezen a kenyeren vagy hetvenen. Nem úgy, mint a mostani uri kosztos nevű pap-csemeték, csak úgy, a hogy lehetett. Sokszor bizony, alig-alig, hogy lehetett valahogy.

Jó magam ez időben a „Hafnia“ nevű szobában voltam primárius diák, Fekete Áron tanuló társam és jó cimborám a mellettem levő szobában „Oxford“-ban.

Hogy mi az a primárius diák? Ezt hosszasan árkusszámra is lehetne magyarázni; de hát így rövidesen csak úgy gondolom, hogy az a primárius diák olyan forma volt egy-egy diákszobában, mint egy-egy sátoralji cigánynál a vajda. Ebből is elképzelheti, aki akarja.

Egy szombat napon vacsora tájban, abból a célból mentem által Oxfordba, hogy az Áron kollégával együtt vacsorázzunk. Ezt pedig úgy kell érteni, hogy együtt beszéljünk el azt az időt, amikor némely emberek harmadikszor vagy negyedszer is

esznek naponkint. A fiu hanyat fekve nyújtózott az ágyon, a két karja a feje alatt. Szólok neki:

— Mit csinálsz fiu?

— Nézem a padlást. Nézzed te is, ott van a mesternek az ágya, (Mesternek a képezdészeket hivtuk) nyulj végig rajta. Ne félj, nem jön haza most, mert ő is vacsorázik. Nem hallod az auditoriumban azt a veszett orgonázást és éneklést? Ez ő. Iszonyu éhes lehet, mert átkozott hangokat ad. Hallod:

„Szükölködünk

Nagy mértékben

Segedelem nélkül . . .

Végig nyultam a mester ágyán és kérdeztem?

— Holnap vasárnap ugy-e? Vannak-e valami kilátásaid a holnapi napra?

— Az eklézsiámba megyek.

— Gubódra?

— Oda.

— Hejh, akkor te kanállal eszel!

— Kanállal meg villával is.

— Hajh, haj!!

*

A gubodi eklézsia czudar eklézsia volt abban az időben. Nem állotta a belső ember. Mindig pap nélkül volt. Híre volt az egész kerületben, úgy annyira, hogy a papi vizsgán a főtiszteletű püspök ur egy-egy nagyon „megszorult“-at úgy biztatgatott: no, no, ne féljen, beszéljen, Gubodra is csak kell pap! Kelleni kellett, de ha akadt, az nem birta ki az esztendőt. Miért? Ki tudná azt megmondani? Csakhogy nem állotta a belső ember

Hát ezt a gubodi eklézsiát, mikor megugrott a papja, rendesen oda csapta az esperes ur a csügödi tiszteletes ur keze alá, csináljon vele, a mit akar, de legalább minden harmadik vasárnapon prédikáljon nekik. Tiszteletes Nagy Lázár csügödi pap kellő tisztelettel fogadta a megbizást, akárcsak, akit életfogytiglan elítélnek.

A karácsonyi szent ünnepeken legátus vala Csügödön Fekete Áron és tiszteletes Nagy Lázár elküldötte maga helyett Gubodra hirdetni a szent ígéket. A csügödiek úgy megszerették, hogy ott akarták fogni erővel. Hiába mondotta Áron, hogy még kevés a tudománya ahhoz, hogy rendes pap legyen, azt mondták reá, hogy nekik ennyi is elég bőven. Hallván ezt Nagy Lázár tiszteletes, azt mondotta Áronnak: Tudod mit, öcsém? Ha már az Isten a nyakamba csapta ezt a czudar eklézsiát, segítsünk rajta valahogy. Ha te szereted az én házam tájkát és a dolgaidtól ráérsz, hát jöjj ki ide minden harmadik vasárnap, én aztán kiküldlek Gubodra és hirdesd nekik az ígét, ugy a hogy Isten tudásodat adta.

Áron pedig nem habozott egy szempillantásig sem, elfogadta és szépen megköszönte az ajánlatot; mert hát vala Nagy Lázár tiszteletes urnak jó piros bora, a tiszteletes asszony remek ebédeket produkált

és Nagy Mariska, a pap kisasszony. hunczut szemü, szép, barna leányka volt. Így járt aztán Fekete Áron öreg diáktársam minden harmadik vasárnap Gubodra prédikálni, úgy, hogy már a faluban is, a kollegiumban is csak úgy hívták: a gubodi pap. Tehát egész joggal mondhatta ama bizonyos napon, hogy megyek az ekléziámba.

*

... Én pedig egy esztendő mulva idekerültem az én ekléziámba, ahol immár 24-ik éve vagyok és a melyet az elsőbbség közé számítani szintén csak hátulról lehet. És kaptam levelet az első időkben mindjárt Fekete Áron jó czimborámtól és kollegámtól Irott ilyen formán:

— „Végre is csakugyan elszolgáltam a gubodi ekléziát, de elszolgáltam Nagy Mariskát, a Nagy Lázár tiszteletes hunczut szemü, barna leánykáját is. Az eklézia most is csak olyan czudar, de az asszony-nál nincs különbség a világon!”

Szerkesztői üzenet.

K. M. Petrózsény. Atyafiságosan kérjük, ne tessék szerfelett türelmetlenkedni. Ézer és ezer gond jár egy-ily kis vállalat lebonyolításával, a hol nekünk kell az anyagiak hiányában mindent teljesíteni. Az ügyet rendeztük.

M. J. Ielkész, Bardócz. Örömmel üdvözljük a munkatársak sorában. Szívesen várjuk minél gyakoribb beköszöntését s kérjük, hogy egyházmegyéjében felmerülő mozgalmakról is tudasson. Az elmaradt dolgozat közelebről jön.

P. Á. Brassó. Köszönettel — jön.

T. S. Póka. Az elszámolást kérem még egyszer beküldeni, mert a nyomdában eltévedt.

G. D. M. Érkává. Köszönet.

O. L. Atyafiságos indulattal kérjük, hogy egyházmegyéje társadalmi mozgalmairól is értesítsen minél gyakrabban.

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált hires

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süket-séget, fülfolást, zúgást és nehézhallást** meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 ft. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhely.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.
Fióktintézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.
3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség már a bevételt illeti.
4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt értékpapírok beváltása.
7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékeltbb kamat mellett.
8. **Osztálysorsjegyek elárúsítása.**
9. **Takarékbetétek átvétele** könyvecskékre, folyó és cheque számlára.
10. **Szelvények beváltása** és új szelvényívek beszerzése.
11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és kül földi piacokra.
12. **Letétek.** Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapírok, okmányok, ékszerek, végrendeletek stb.-tü- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj mellett bérbeadása.

1. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának.

15. **Kivándorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.

Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk felvilágosítással és utbaigazításokkal.

A pénzváltó üzlet hivatalos órái:

délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Maros-Vásárhely.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZSÉZŐ TERMÉSZETES
HASNÁJTÓSZER.

„VASÁRNAP“

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES HETILAP,

— AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÉNEK KIADÁSA. —

Szerkesztik: Tóthfalusi József ref. lelkész és Paál Gusztáv ref. koll. tanár, Maros-Vásárhelyt.

Mi a „Vasárnap“ célja?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és olvasni szerető magyar és első sorban erdélyi református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó, a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 4 korona, félévre 2 kor., negyedévre 1 korona. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala címére Maros-Vásárhelyt, Szentgyörgy utca 9. sz. címre elküldjük. A megrendelést czélszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is, a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni.

Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon elő.

A „Vasárnap“ ju'ányos áron hirdetések is elfogad.

Ha a szép Maros-Vásárhelyen ügyes bajos dolga, akad ne mulassza el megtekinteni

az ev. ref. Kollegiumi könyvkereskedést

hol az irodalom legújabb termékei állandóan raktáron vannak, ép úgy szakmunkák mindenféle nyelven, imakönyvek egyszerű és pompás diszkötésben, ifjusági könyvek, folyóiratok stb. Bárhol és bárki által hirdetett mű legrövidebb idő alatt — portómentesen — megrendelhető.

Papíráru raktáram a legnagyobb, hol olcsó pénzen jó árut kap a t. vevő, mert 100 levélpapír és 100 boríték csinos dobozban csak 60 kr., amelynek eddig 1 frt. 60 kr. volt az ára. — 500 finom fehér irodai papír 2 frt 20 kr. 500 iv fogalmazó papír 1 frt 40 kr. Pecsétviasz, tinta, itató papír, írónok és számtalan e szakmába vágó, de itt fel nem sorolható cikk a legolcsóbban beszerezhető.

Nagy gondot fordítok tanszerekre és tankönyvekre, népkönyvtárakra, havi részletfizetésre.

Jó és olcsó! ez a jelszó. — Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Az ev. ref. kollegiumi könyvkereskedés

MÁRVÁNYI ARTHUR Maros-Vásárhely, Fötér Bál-ház.

ADI ÁRPÁD

≡ KÖNYVNYOMDÁJA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE ≡

MAROS-VÁSÁRHELY, SZÉCHENYI-TÉR.

Ajánlja két nagy gyorsajtóval,
két amerikai gyorsajtóval, lyukasztó
és több segédgéppel, valamint a leg-
modernebb új betűkkel jól felszerelt

könyvnyomdáját

minden e szakba vágó munkák gyors
és izléses elkészítésére, feltűnő olcsó
árak mellett. =====

Vidéki megrendelések azonnal esz-
===== közöltetnek. =====